

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANIMININ ÖNEMİ VE ÇORUM KOBİ'LERİNDE BİR ARAŞTIRMA

THE IMPORTANCE OF USING INFORMATION
TECHNOLOGIES AND A RESEARCH IN ÇORUM SMEs

Selçuk KENDİRLİ¹

Fatih KONAK²

ÖZ

Bilgi teknolojilerini kullanan firmalar herhangi bir mal veya hizmeti diğer ülke ya da işletmelerden daha önce dış pazarlara ulaştıracak ve rekabet avantajı sağlamış olacaklardır. Ayrıca, bilgi teknolojileri ve bunların kullanımı, işletmelerin üretim ve pazarlama aşamalarında doğru bilgi almalarına, bu bilgileri derlemelerine, iyi yorumlayabilmelerine ve sürdürülebilirliklerine yardımcı olacaktır. Türkiye'nin ekonomisinde önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerin de küresel gelişmelerden geri kalması düşünülemez. Bu araştırma kapsamında, küreselleşme sürecinde bilgi teknolojilerinin kullanımı ve KOBİ yönetimine katkısı araştırılacaktır. Çalışma sonucunda, Türkiye ölçeğinde önemli bir yere ve imaja sahip Çorum KOBİ'lerinin de bu süreçten etkilendikleri görülmüş ve eksiklikler hususunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Bilgi Teknolojileri, Yatırım Kararları, Çorum, KOBİ*

ABSTRACT

Applications of information technologies helps to obtain useful information related to stages of production and marketing which can be interpreted as the one of the most important steps of sustainability. SMEs, which have an important role in Turkey's economy, are not being considered to remain behind global trends. In that context, the main aim of this research is to analyze the importance of applying information technologies for SMEs and its contribution to the management of SMEs in Çorum. It is observed that Çorum SMEs have been affected by this process. In conclusion, a few suggestions have been made regarding the lack of applications of information technologies.

Key Words: *Information Technologies, Investment Decisions, Çorum, SMEs*

¹ Hitit Üniversitesi İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü, Doç. Dr.

² Hitit Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü, Öğr Gör.

GİRİŞ

21. yüz yılın son çeyreğinde bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler dünya ülkelerini yeni arayışlara yönlendirmektedir. Bu arayışlar da üretimden tüketime her şeyi değiştirmektedir. Bu hızlı değişime ayak uyduramayan toplumların büyük sıkıntılarla karşı karşıya gelecekleri muhakkaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmelerin yaygınlaşması ve ülkelerin küreselleşme nedeniyle sınırlarının ortadan kalkması üretim faktörlerinin de uluslararası piyasalarda kolaylıkla yer değiştirir hale gelmesini sağlamıştır. Bütün bu gelişmeler işletmelerin fonksiyonlarında da (üretim, yönetim, pazarlama vs.) önemli ölçüde değişiklikler oluşturmuştur.

Günümüz iletişim ve bilişim teknolojisinde ortaya çıkan gelişmeler, özellikle de internetin gelişip büyümesi kamu ve özel sektörü önemli oranda etkilemiştir. Bu gelişmelerle birlikte, ülkeler arasındaki sınırlar giderek ortadan kalkmış ve oluşan ekonomik bütünleşmeler, verilen hizmetlerin niteliğini ve yapısını da önemli oranda değiştirmiştir. Ülkemizde de kamu ve özel sektör, teknolojideki bu gelişmelere bağlı hızlı bir dönüşüm süreci içinde bulunmakta, faaliyetlerinin büyük bir kısmını gerçekleştirirken bilgisayarlardan yararlanmaktadır. Bu gelişim, işlemlerin daha hızlı ve etkin bir şekilde yapılmasına imkân tanımaktadır (Özbilgin, 2003: 123).

1. Bilgi ve Bilgi Teknolojisi

Dünya ekonomisinde son yıllarda meydana gelen gelişmelerin sonucunda, bilginin önemi artmıştır. Emek, sermaye, doğal kaynaklar gibi ekonominin temel girdileri yanında bilgi de önemli bir üretim fonksiyonu haline gelmiştir. Yoğun bir rekabetin yaşandığı “Yeni Dünya Ekonomik Düzeni”nde bilgi teknolojisinden daha iyi faydalanabilen firmalar diğerlerine oranla rekabet avantajı sağlayabilmektedirler.

1.1. Bilgi ve İletişim Teknolojisi

Teknoloji; iş görme sürecinde araçlara, ağıtlara bağımlı olarak girdileri, çıktılara dönüştüren ya da bu oluşumda etkili olan karmaşık mekanizma anlamına gelmektedir. Bilgi teknolojileri ise; genel olarak bilgi kaynaklarına erişmek, paylaşmak ve kullanmak için elektronik araçlardan yararlanmayı mümkün kılan uygulamaların tümünü içermektedir (Yahyagil, 2001:6).

Bilgi ve iletişim teknolojileri; bir bilginin toplanmasını, işlenmesini, bilginin saklanması ve gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesini ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini otomatik olarak sağlayan teknolojiler bütünüdür (Uzay, 2001:16). Kapsamına bakmak gerekirse; bilgisayarlar, mikro elektronik ve tümleşik devreler, iletişim teknolojisi, multimedya ve bio teknoloji, bilgi teknolojisi kapsamında değerlendirilebilir

(Kaleli,2002: 743). Bir bilgi sistemi için ileri teknoloji kullanımı şart değildir. Bilgi sistemi bir örgüt içinde bilginin kişiler arasında iletilmesini sağladığından, bu işin mutlaka sofistike bir teknoloji ile yapılması gerekmemektedir. Bilgi teknolojisi, söz konusu işlem için kullanılan araç ve gereçleri ifade eder. Genel bir ifadeyle bilgi teknolojilerini bir bilginin toplanmasını, bu bilginin işlenmesini, saklanmasını ve gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesi ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini bugün için elektronik, optik vb. tekniklerle otomatik olarak sağlayan teknolojiler bütünü olarak tanımlamak mümkündür. Burada bilgi 0 ve 1 haline dönüştürülmüş veri, ses, görüntü, video...vs. her şeyi içine almaktadır.

Bilgi teknolojisi kısaca, “Ana sistemlerden mikrobilgisayarlara kadar bilgisayar temelli tüm bilişim sistemleri” (Powell ve Dent-Micallef, 1997) veya bilgisayarlar aracılığıyla bilgilerin elde edilmesi, işlenmesi saklanması ve gerekli yerlere dağıtılması olarak ifade edilebilir.

Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ekonomilerde makro ve mikro düzeyde devrimsel dönüşümlere yol açmıştır. Bilgisayar teknolojisinin telekomünikasyon ile bütünleştirilmesi, günümüzün artan küresel rekabet ortamında hem örgüt içi hem de örgütler arası iletişimde devrim niteliğinde değişikliğe sebep olmuştur. Bugün, birçok örgüt, münferit bilgisayarlar yerine bunların birbirlerine muhtelif şekillerde bağlanmalarıyla oluşturulan ağlardan yararlanmaktadır. Çok yakın bir zamanda bu tür ağları kullanmayan örgütlerin azınlık haline geleceği öngörülmektedir. Bilgi teknolojisi kullanan birçok örgütte yöneticiler coğrafi olarak nerede konumlandıkları önemli olmaksızın ağlar aracılığıyla birbirine bağlı proje ekiplerinde görev alabilmektedirler. Böylece, nerede olurlarsa olsunlar hem meslektaşlarına hem de kendilerine gereken bilgiye ulaşabilmektedirler.

Makroekonomik düzeyde bilgi teknolojileri bir bölgenin küresel pazarda rekabet gücünün yanında refah ve gelişmişlik seviyesini belirleyen bir araç haline gelmiştir. Mikroekonomik düzeyde ise, bilgi teknolojileri stratejik yönetimin ve işletme yönetiminin tüm işlevlerini etkilerken işletmelerin rekabet gücünü de belirlemektedir (Buhalis, 1998; 409).

Bilgi teknolojilerinin yarattığı baskılar (bilgisayarlar, iletişim ağları, etkileşimli televizyon siteleri), artan tüketici istekleri (esneklik, uyum, kişiye özel mal ve hizmet vb.) artan rekabet ile (küresel pazarlar, kısalan ürün yaşam dönemleri, artan risk, hızlı değişimler) ekonomik yapıyı değiştirmekte ve işletmeleri stratejilerini, ürünlerini ve süreçlerini yeniden gözden geçirmeye sevk etmektedir. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin getirdiği en önemli yenilik, alıcı ve satıcıların bilgi ve veri ağırlıklı bir kanal üzerinden doğrudan iletişimine olanak vermesidir. Bundan dolayı, bilgi ekonomisinde, bilgi ve hizmetin öne çıktığı müşteri odaklı hizmet sektörleri önem kazanacaktır (Bloch ve Segev, 1996).

Son yıllarda bilgi teknolojilerindeki ilerlemeler, uygulama alanlarını çeşitlendirirken işlem hızını artırmakta, cihaz boyutlarını küçültmekte, program ve donanım maliyetini düşürmekte, çok sayıda bağlantı noktası ve uygulama arasındaki güvenilirlik, uyum ve eşgüdümü geliştirmektedir. Bilgi teknolojileri güçlü ve karmaşık hale geldikçe kullanımları kolaylaşmakta ve maliyetleri düşmektedir (Buhalis, 1998; 409).

1.2. Bilgi Teknolojilerinin Kullanımını Etkileyen Faktörler

Bilgi teknolojilerinin iş dünyası içindeki kullanımını yaygınlaştıran dinamikleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- **Teknoloji:** Teknolojik gelişmelerin küreselleşme sürecinin ve bilgi toplumunun ardındaki en önemli güç olduğu görülmektedir (Erkan, 1997).
- **Ekonomik Etkenler:** Ekonomik dönüşüm tüm dünyada üretim ve tüketim kalıplarını farklılaştırmakta, dünya ticaretinde ve pazarlarında geleneksel yapıları değiştirmektedir.
- **Politik Etkenler:** Politik gelişmeler küreselleşme sürecini hızlandırmakta ve yeni bir dünya düzeni oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin dağılması, Doğu Bloku ülkelerinin pazar ekonomisine geçmeleri, AB gibi bölgesel oluşumlar, Dünya Ticaret Örgütü, GATS (General Agreement on Trade in Services – Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) ve ABD'nin yeni dünya düzeninde üstlendiği rol dünya pazarlarını ve ticaretini etkilemektedir (Kazgan, 2000).
- **Kültürel Etkenler:** Toplumların kültürleri, bilgi teknolojilerinin kabulünü ve kullanımını ciddi oranda etkilemektedir. Toplumların kendi içlerinde oluşturdukları, dinamik ve yaşayan kültür, bir teknolojik gelişimin kabulü ve kullanımında gerektiğinde belirleyici rol oynayabilmektedir. Matbaanın Osmanlı toplumunda uzun süre yaygın hale gelemeşi bu duruma güzel bir örnek olabilir.
- **Çevresel Etkenler:** İşletmelerin ve onları yöneten kişilerin, doğal çevresi, toplumsal çevresi, kültürel çevresi ve sektörel çevresi de bu konuda etkin rol oynayabilmektedir. Teknolojik gelişmelere açık olan tekstil sektöründe, geleneksel yöntemlerle üretim yapmak, belirli bir noktadan sonra çok da rasyonel sayılmayacaktır.
- **İşletme Yönetiminde Değişim:** Küreselleşmenin itici güçleri işletmelerin yapılarını değiştirmekte ve işletmeleri kısıtlayan sınırları ortadan kaldırmaktadır. Bu da bilgi teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırmaktadır.

2. İşletmelerde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı Açısından Çorum İşletmelerinde Bir Araştırma

Bu bölümde, Çorum ilinde faaliyet gösteren KOBİ niteliği taşıyan işletmelerde bir anket çalışması yapılacaktır. Anket kapsamında işletmelere üç

kapsamda sorular yöneltilecektir. Birinci kapsamda işletmelerin demografik özellikleri ile ilgili sorular yöneltilecek, ikinci kapsamda işletmelerin kullanmış oldukları bilgi teknolojilerinin işletme verimliliğine katkıları sorulacaktır. Üçüncü kapsamda ise bilgi teknolojileri unsurlarının kullanım düzeyleri sorulacaktır. Uygulanan anket için oluşturulan sorular literatür incelemesi sonucunda yazarlar tarafından geliştirilmiştir. Yapılan anket çalışmasının sonuçları yüzdelik oran olarak değerlendirilecek ve yorumlanacaktır.

2.1. Amaç

Araştırmanın amacı; Çorum KOBİ'lerinde globalleşme sürecinde bilgi teknolojileri kullanımının Çorum KOBİ'lerine katkılarının araştırılmasıdır.

2.2. Varsayımlar

Yapılacak olan çalışmanın varsayımları ise şu şekilde sıralanmaktadır;

- Çalışma yapılan işletmelerin verdiği bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
- Çalışma kapsamına alınan işletmelerde anket sorularının tam olarak anlaşıldığı ve buna göre cevap verildiği varsayılmıştır.

2.3. Yöntem ve Kapsam

Çalışma genel olarak iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım teorik bilgileri, ikinci kısım uygulamaya yönelik bilgileri içermektedir. Çalışmanın teorik kısmında bilgi teknolojileri ve KOBİ'lerle ilgili literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın uygulamaya yönelik kısmında, Çorum KOBİ'lerine yönelik bir saha araştırması yapılmıştır. Bu çalışmada Çorum KOBİ'lerinde bilgi teknolojilerin kullanımı araştırılmıştır. Araştırma kapsamına Çorum'da faaliyet gösteren ve KOBİ tanımına uyan işletmeler alınmıştır. Bu kapsamda, Çorum genelinde faaliyet gösteren 368 adet KOBİ olduğu KOSGEB tarafından ifade edilmiş (<http://www.kosgeb.gov.tr/veritabani/default.aspx>), ve bu işletmelerden 169 tanesine ulaşılabilmektedir. Gönderilen anketlerden geri dönüşü olanlar ve bunların arasından değerlendirilebilir veriye sahip olan KOBİ sayısı 169 tanedir. Böylece Çorum KOBİ'lerinin yaklaşık %46'sına ulaşılmıştır. Elde edilen bilgiler betimsel istatistik açısından değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Veri toplanması çerçevesinde anket çalışması yapılmıştır. Anketler, anketörler tarafından yüz yüze uygulanmış ve her bir anket tek tek değerlendirilmiştir.

3. Değerlendirme

Bilgi teknolojileri kullanımının çorum KOBİ'lerine katkılarının araştırılmasında toplam 12 sorudan oluşan ankettten aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular tablolar halinde yüzde ve frekans dağılımları olarak ifade edilmiştir. Anket uygulamasının içsel tutarlılık analizinde Cronbach alfa

katsayısı 0,9635 olarak ölçülmüştür. Bu da anket çalışması sonucunda elde edilen verilerin iç tutarlılığının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Cronbach alfa testinde 0,75 üzeri değerler çok güvenilir olarak kabul edilmektedir.

Tablo 1. KOBİ'lerin ve KOBİ Yöneticilerinin Özellikleri Dağılımı

A. Çorum KOBİ'lerinin Hukuki Statüsü	KOBİ Sayısı	Oran %
Limitet Şirket	85	50,30%
Anonim Şirket	45	26,63%
Şahıs Şirketi	29	17,16%
Diğer	10	5,92%
Halka Açık A.Ş.	0	0,00%
TOPLAM	169	100,00%
B. Kaç Yıldır Bu Hukuki Statüdesiniz	KOBİ Sayısı	Oran %
1-5 Yıl	120	71,01%
26-40 Yıl	19	11,24%
6-15 Yıl	18	10,65%
16-25 Yıl	8	4,73%
40 Yıldan Daha Fazla	4	2,37%
TOPLAM	169	100,00%
C.KOBİ'lerin Bağlı Bulunduğu Sektörler	KOBİ Sayısı	Oran %
Taş-Toprak Sanayisi	60	35,50%
Gıda	46	27,22%
Makine	26	15,38%
Tekstil	17	10,06%
Diğer	14	8,28%
Kağıt Endüstrisi	6	3,55%
TOPLAM	169	100,00%
D. İşletmelerin Kimler Tarafından Yönetildiği	KOBİ Sayısı	Oran %
Ortaklardan Birisi	71	42,01%
Sahipleri	60	35,50%
Profesyonel Yönetici	38	22,49%
TOPLAM	169	100,00%
E. İşletmenizin Kurucusu Kimdir	KOBİ Sayısı	Oran %
Babam	131	77,51%
Ben Kendim	20	11,83%
Ağabeyim	12	7,10%
Büyük Babam	6	3,55%
Küçük Kardeşim	0	0,00%
TOPLAM	169	100,00%
G. Yöneticilerin Eğitim Düzeyi	KOBİ Sayısı	Oran %
Fakülte	119	70,41%
Lise	28	16,57%
İlkokul	8	4,73%
Yüksekokul	8	4,73%

Bilgi Teknolojilerinin Kullanımının Önemi ve Çorum KOBİ'lerinde Bir Araştırma

Ortaokul	6	3,55%
TOPLAM	169	100,00%

Tabloya bakıldığında Çorum KOBİ'lerinin hukuki yapısı genel olarak sermaye şirketi şeklindedir. Bu yapı %50,30 limitet şirket, %26,63 anonim şirket olarak yapılanmıştır. İşletmelerin %17,16'si ise şahıs şirketi olarak yapılanmıştır. İşletmelerin hayat süreleri ise genelde 1-5 yılı olarak ortaya çıkmıştır. Hayat eğrilerine göre, araştırmaya katılan Çorum KOBİ'leri henüz çok gençtir.

Çorum KOBİ'leri ağırlıklı olarak üç sektör üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlar taş-toprağa dayalı sanayi (%35,50), gıda sanayi (%27,22) ve makine sanayidir (%15,38). Söz konusu KOBİ'ler genelde sahipleri (%35,50) ya da ortaklardan biri (%42,01) tarafından yönetilmektedir. İşletmelerin profesyonel yöneticiler tarafından yönetilme oranı ise %22,49'dur.

Çorum KOBİ'leri genel olarak, ikinci ya da üçüncü kuşak yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Fakat ankete katılanlarla yapılan görüşmelerde, genelde baba işini devam ettirdikleri öğrenilmiştir. Belirtilen seçenek hukuki statü açısından geçerli şekilde beyan edilmiştir. Daha önceden küçük atölye ya da benzeri şekilde örgütlenen işletmeler, yeni hukuksal statüsüne kavuşmuş ya da işletmelerin isimleri yeni ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, kişisel olarak yöneticilerin, kurumsal sayılabilecek prensiplerinin ortaya çıkması beklenebilir. Bu iddiayı işletme kurucusu ile ilgili cevap destekler niteliktedir. Nitekim bu soru ile ilgili değerlendirmeye bakıldığında, işletmelerin faaliyet dönemine genelde babalar tarafından (%77,51) ya da kendisi tarafından (%11,83) başlandığı gözlenmektedir.

Yöneticiler genel olarak üniversite mezunu olup, fakülte mezunları %70,41 ile ilk sırada yer almaktadırlar. Yüksekokulla birlikte bu oran %75,14'e çıkmaktadır. Bu durum KOBİ yöneticilerinin eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu ve gelişen yeni bilgi teknolojilerinin işletmede uygulanabilirlik kapasitesinin yüksek olabileceğini göstermektedir. Çorum KOBİ'lerinde bilgi teknolojilerinin verimliliğe yansımaları ile ilgili dağılımlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Çorum KOBİ'lerin de Bilgi Teknolojilerinin Kullanımının Verimliliğe Yansımaları

A. İşletmenizde Bilgi Teknolojilerinden Hangilerini Kullanıyorsunuz	KOBİ Sayısı	Oran %
Bilgisayar	81	%47,93
İnternet- İtranet	42	%24,85
Otomasyon Tezgahları (Robotlar)	24	%14,20
CNC Tezgahları	12	%7,10
Hepsi	10	%5,92
TOPLAM	169	%100,00
B. Bilgi Teknolojileri Kullanımının İşletmenin ve Yönetimin Yönetmel Verimliliğine Katkıda Bulunduğuna İnanıyor musunuz?		
Evet	83	%49,11
Kesinlikle Evet	68	%40,24
Kısmen	15	%8,88
Hayır	3	%1,78
Kesinlikle Hayır	0	%0,00
TOPLAM	169	%100,00
C. Bilgi Teknolojileri Kullanımı İşletmenize Hangi Alanda Verimlilik Sağlamaktadır		
Muhasebe Finansman	82	%49,40
Üretim Kalitesi	40	%24,10
Pazarlama ve Satış	34	%20,48
Maliyet Planlaması ve Kontrolü	10	%6,02
İnsan Kaynakları Yönetimi	0	%0,00
TOPLAM	166	%100,00

Ankete cevap veren katılımcıların %47,93'ü işletmelerinde bilgisayar bulduklarını ifade etmişlerdir. %24,85'lik bir kesim ise bilgisayarları vasıtası ile bir internet servis sağlayıcısı yardımıyla internete girdiklerini ifade etmişlerdir. Bilgisayara sahip olan işletmelerden bazıları, mevcutta tek bir bilgisayar olduğunu ve bununla sadece büro işlerini gördüklerini ifade etmiş, ayrıca bir internet bağlantısı olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %14,20'si işletmelerinde sanayi robotu yapısında otomasyon sistemlerine sahip olduklarını, %7,10'u ise üzerinde bilgisayar yazılımı da bulunan programlanabilir CNC tezgâhları olduğunu, %5,92'lik bir kesim ise sıraladığımız tüm bilgi teknolojisi yazılım ve donanımına sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan Çorum KOBİ yöneticileri genel olarak bilgi teknolojilerinin, işletmenin ve yönetimin verimliliğine olumlu katkıda bulunduğunu düşünmektedirler. Kısmen seçeneğinin de olumlu bir cevap

Bilgi Teknolojilerinin Kullanımının Önemi ve Çorum KOBİ'lerinde Bir Araştırma

olduğu varsayılırsa, yöneticilerin %98,22'si bilgi teknolojileri kullanımının bir şekilde verimliliğe katkıda bulunduğuna inanmaktadır. Bazı yöneticiler ise, bilgi teknolojileri kullanımının ayrı bir uzmanlık bilgisi gerektirdiğini ve bunun da toplamda verimliliğe çeşitli nedenlerden dolayı olumsuz yansıdığını düşünmektedirler.

Bilgi teknolojilerinin verimliliğe katkı sağladığını düşünen yöneticilere göre bu alanda en büyük katkı, muhasebe finansman servisine sağlanmaktadır (%49,40). Bunun nedeni, işletmelerin, bilgi teknolojileri yardımıyla (bilgisayar ve muhasebe yazılım programlarıyla) işletme içinde bağımsız bir muhasebe servisi tutabildikleri, borç alacak ilişkilerini daha rahat takip edebildikleri hususudur. %24,10'luk bir yönetici kesimi ise, bilgi teknolojilerinin üretimde bir standardı sağladığını, firenin daha az ortaya çıktığını ve üretimde yeknesaklıkla, satış sonrası bakım onarım işlerinin daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir. Bu şekilde bilgi teknolojilerinin maliyet kontrolüne de yardımcı olduğu belirtilmiştir. Sağlanan bilgi teknolojilerinin yazılım ve donanımı yardımı ile üretim maliyetlerinde işçilik açısından önemli tasarruflar sağladığı kabul edilmektedir (%6,02). Tablo 3'de Çorum KOBİ'lerinde bilgi teknolojileri kullanımı, kullanım alanları ve kullanım düzeyleri ile ilgili dağılımlar verilmiştir.

Tablo 3'de de görüldüğü gibi, işletmeler genelde bilgi teknolojilerini muhasebe servisinde kullanmaktadır. Böylece (üst tabloda da bahsedildiği gibi) işletmeler, işletme içinde de muhasebelerini tutabilmekte ve mali tablo verilerine daha çabuk ulaşabildiklerini ifade etmektedirler. Yani, yönetimin istediği veriler, bir tuş uzaklıkta ve istenilen zamanda elde edilmektedir. İkinci olarak bilgi teknolojileri üretimde de kullanılmaktadır. Üretim aşamasında, otomasyon sistemlerinde ve üretim tezgahlarında bilgi teknolojilerinden yararlanılmaktadır. İşletmelerin %19,53'ü bilgi teknolojilerini tasarım işlemlerinde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Tasarım aşamasında genel olarak bilgisayarlar ve ilgili bilgisayar yazılımları kullanılmaktadır.

Araştırmaya katılan Çorum KOBİ yöneticileri bilgi teknolojilerini öncelikli olarak, ihracatı artırmak amacıyla kullandıklarını belirtmektedirler. Bu kapsamda gerek bağlantı kurmak için internet ortamında araştırma yaptıkları, gerekse maliyet kontrolü gibi alanlarda bilgi teknolojilerinden yararlandıkları ifade edilmektedir. Öte yandan bilgi teknolojilerinden çeşitli şekillerde (bilgisayar, otomasyon ve CNC tezgahları yardımıyla personel maliyetleri ve fire maliyetleri gibi) maliyeti azaltmak için faydalandığı da bir gerçektir. Bilgi teknolojileri üretim kalitesinin artırılması için ve yeni ürünler üretilmesi amacıyla da kullanılmaktadır.

Tablo 3. Çorum KOBİ'lerinde Bilgi Teknolojileri Kullanım Alanları ve Kullanım Düzeyleri

A. Bilgi Teknolojilerini En Çok Hangi Alanda Kullanıyorsunuz	KOBİ Sayısı	Oran %
Muhasebe	90	%53,25
Üretim	38	%22,49
Tasarım	33	%19,53
Ar-Ge	8	%4,73
Hepsi	0	%0,00
TOPLAM	169	%100,00
B. İşletmenizde bilgi Teknolojilerini Hangi Amaçlarla Kullanıyorsunuz		
İhracatı Artırmak	82	%31,06
Maliyetleri Azaltmak	78	%29,55
Üretim Kalitesini Artırmak	51	%19,32
Yeni Ürünler Üretmek	43	%16,29
Rekabette Güçlü Olmak	10	%3,79
TOPLAM	264	%100,00
C. İşletmenizde Bilgi Teknolojilerini Elemanlarınızın Kullanma Düzeyi Aşağıdakilerden Hangisine Uygundur		
Normal	124	%73,37
Düşük	28	%16,57
Yüksek	14	%8,28
Oldukça Yüksek	2	%1,18
Oldukça Düşük	1	%0,59
TOPLAM	169	%100,00

Araştırmaya katılan Çorum KOBİ'lerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı seviyesi genelde normal olarak ifade edilmiştir. Burada bilgi teknolojilerinin kullanımına sektördeki gelişmeler açısından da bakılabilir. İşletmeler, bilgi teknolojileri kullanımını genelde tek bir departmanla (Muhasebe departmanı) sınırlandırdıkları için, bu soruya bu şekilde cevap vermiş olabilirler. Bilgi teknolojileri kullanımının departman açısından daha dengeli dağıldığı işletmelerde, soruya alınan cevap daha yüksek seviyede olmuştur. Düşük cevabını veren %16,57'lik kesimin ise, genel olarak sadece bir bilgisayarı olduğu ve bunu da işyerinin basit ihtiyaçlarında kullandığı şeklinde bir izlenim edinilmiştir.

SONUÇ

Araştırmada Çorum yöresinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin bilgi teknolojileri kullanım durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çorum KOBİ'lerinde hukuki örgütlenme genel olarak limited şirket olarak göze çarpmaktadır. Yaş olarak ise oldukça genç görünmektedirler. Çorum KOBİ'leri genelde gıda sanayi ve taş toprağa dayalı imalat sanayinde faaliyet göstermektedirler. İşletmelerin sahibi aynı zamanda yönetici konumunda olduğundan yapılacak yatırımlara, ya da teknoloji yenileme gibi konulara işletme sahipleri karar vermektedir. Eğitim seviyesinin yüksek olduğu Çorum KOBİ'lerinde, gelişen ve değişen bilgi teknolojilerine intibakın daha hızlı ve kolay olacağı varsayılabilir.

Bu bağlamda Çorum KOBİ'lerine yönelik şu öneriler sunulabilir:

- İşletmelerde başarının daha üst noktalara çıkarılabilmesi için, bilgi teknolojilerinin her departmanda daha dengeli dağılımı sağlanmalıdır. Böylece maliyetten, zamandan ve hammaddeden (dolayısı ile maliyetten) tasarruf sağlanabilir.
- Bilgi teknolojileri kullanımının yaygınlığının sağlanabilmesi için, eğitim kurumları ile işbirliği içinde, başarılı mezun öğrencilerin, KOBİ'lerde görev alması sağlanabilir. Böylece yeni teknoloji konusunda bilgi sahibi olan mezun öğrenciler, kendi birikimlerini Çorum KOBİ'lerine aktarabilirler. Eğitim kurumlarından faydalanma yaklaşımı, işletmelerin kurumsallaşmasına da katkı sağlayabilir.
- Kendilerini bilgi teknolojileri konusunda yetiştirmiş olan öğrenciler, kurumun globalleşen dünyaya da hızlı adaptasyonu konusunda katkı sağlayabilirler.
- Personelin bilgi teknolojileri kullanımını geliştirme konusunda, hizmet içi kurslar düzenlenebilir. Personelin bu konudaki bilinç ve farkındalık seviyesinin yükseltilmesi önemlidir. Bu konuda yine Çorum yöresindeki gerek fakülte bazında, gerekse yüksekokul bazında örgütlenmiş kurumlardan destek alınarak üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesinden veya KOSGEB Çorum Bölge müdürlüğünden de katkı sağlanabilir.

Yukarıda belirtilen noktalarda Çorum KOBİ'lerinin eksikliklerinin tamamlaması, küreselleşen dünyada kendilerine daha iyi bir yer sağlayacaktır. Bir KOBİ şehri olarak adını duyuran Çorum'un dünya piyasalarında da adının geçmesi yeterli ve etkili bir bilgi teknolojisi alt yapısı ile doğrudan ilgilidir. Bu da yönetsel anlamda entelektüel bir zihinsel dönüşümü, ileri düzeyde teknoloji kullanımı ve kullanım bilgisi ile mümkün olabilir. Bilgiye yapılan yatırım en önemli ve öncelikli yatırımdır. Geleceğin işletmeleri bilgiye, bilgi teknolojilerine ve entelektüel sermayeye yatırım yaparak piyasa rekabetinde

avantaj elde edebilmektedir. Bu konuda, bilgi teknolojilerinin etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasının katkısı unutulmamalı ve yadsınmamalıdır.

KAYNAKLAR

- AKYOL, A. ve AKATA, A. (2004) Bilginin Şirket Performansına Etkisi: Pazar Bilgisi Ve Pazarlama Bilgi Sistemleri, *1.Ulusal Bilgi, Ekonomi Ve Yönetim Kongresi Tebliğleri*, (http://www.ceterisparibus.net/kongre/kocaeli_1.htm), 01/02/2008.
- AYDEMİR, C. (2001) Elektronik Ticaret Ve Ekonomik Boyutu?. *Standard, Yıl:40, Sayı: 471, Mart 2001, s.s. 75-78.*
- BLOCH, M. ve SEGEV, A. (1996) The Impact Of Electronic Commerce On The Travel Industry. <http://groups.baas.berkeley.edu/citm/publications/papers/wp-1017.html>,01/02/2008.
- BUHALIS, D. (1998) Strategic Use Of Information In The Tourism Industry, *Tourism Management, Vol.19, No.5, pp. 409-421.*
- ERKAN, H. (1997) Bilgi Toplumu Ve Ekonomik Gelişme, *3. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.*
- ERKAN, H., (1998) Bilgi Toplumu Ve Ekonomik Gelişme, *4. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın No: 326, Ankara, s.99.*
- GUARU, C. vd. (2003) Customer-Centric Strategic Planning: Integrating CRM In Online Business Systems, *Information Technology And Management, Vol.4, pp.199-214*
- KALELİ, N. ve SEN, A. (2002) Bilgi Toplumunda Yönetim Ve Organizasyon, *I. Ulusal Bilgi, Ekonomi Ve Yönetim Kongresi, Hereke – İzmit, 10-11 Mayıs 2002.*
- KAZGAN, G. (2000) Küreselleşme Ve Ulus-Devlet / Yeni Ekonomik Düzen, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.*
- MCDONALD, M. ve WILSON, H. (1998) Improving Marketing Effectiveness Through Information Technologies, *Cranfield: Cranfield School Of Management, 29 (1), pp.8-26*
- NOBLE, C. H. ve MOKWA, M. P. (1999) Implementing Marketing Strategies: Developing And Testing A Managerial Theory, *Journal Of Marketing, Vol.63, October, pp.57-73.*
- ÖZBİLGİN, İ. G. (2003) Bilgi Teknolojileri Denetimi Ve Uluslararası Standartlar, *Sayı:49, Nisan –Haziran, ss.123-129.*

- POWELL, T. C. ve DENT-MICALLEF, A. (1997) Information Technology As Competitive Advantage: The Role Of Human Business And Technology Resources, *Strategic Management Journal*, Vol.18:5.
- RYALS, L. ve PAYNE, A. (2001) Customer Relationship Management In Financial Services: Toward Information-Enabled Relationship Marketing, *Journal Of Strategic Management*, Vol.9, s. 3-27
- TÜBİTAK, (2002) Bilgi Toplumu Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme (Dünya Ve Türkiye)", *Ankara, Eylül*.
- UZAY, N. (2001) Bilgi Teknolojilerindeki Gelişme Ve Verimlilik Artışı, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No.25, Ekim, s.16.
- YAHYAGİL, M. Y. (2001) KOBİ'lerde Bilgisayar Teknolojileri Uygulamaları, *İstanbul Ticaret Odası, İstanbul, Şubat*.